

M K B

T
Á
J
É
K
O
Z
T
A
T
Ó

Minden tagtársunknak

Boldog

Új

Évet

Kívánunk!

PROGRAMOK
RENDEZVÉNYEK
BESZÁMOLÓK
JELENTÉSEK
RÖVID CIKKEK
KÖZLEMÉNYEK
HÍREK
HIRDETMÉNYEK

2004.

január-február

DR. KÓSA ATTILA
1942 - 2003

Dr. Kósa Attila, Társulatunk alapító tagja, utóbb titkára, elnökségi tagja, majd társelnöke, a Herman Ottó Érem kitüntetettje 2003. október 20-án, 61 éves korában váratlanul elhunyt.

1968 elején lett tagja a Meteor Barlangkutató Szakosztálynak, és pár hónap múlva, a nyári kutatótáborban ismerkedett meg az Alsó-hegy zombolyaival, amelyeknek kutatása meghatározó lett egész életére. Számos alsó-hegyi zombolya fölfedezése, felmérése és publikálása fűződik Kósa Attila és társai nevéhez. Mérnöki diplomájának megszerzése után doktori értekezésének tárgya is – az alsó-hegyi zombolyák kutatására alapozva – a felszín alatti üregek állékonysága és egyéb műszaki vonatkozású vizsgálata volt. Mint e kérdések szakértője a budapesti metró egyik szakasza építésének vezetője lett. A hazai és külföldi szaklapokban megjelent publikációi és a konferenciákon megkongresszusokon elhangzott előadásai nyomán nemzetközi körökben is elismert szakember lett. Így kapott meghívást Líbiába, ahol a tripoli egyetemen hosszú éveken át vendégprofesszorként adta elő a hidrogeológiát, a felszín alatti vizek és az azok nyomán kialakult üregekkel kapcsolatos földtudományi és műszaki ismereteket. Közben líbiai terepi kutatásai során fölfedezte az ottani gipszkarsztok zombolya- és barlangrendszerét meg azoknak a Szahara sivataga alatt húzódó vízvezető járatait is. A Líbiában magyar szakemberek által folytatott vízföldtani kutatásoknak szakértőként egészen haláláig tevékeny résztvevője volt.

A hazai barlangkutatóval és a Társulattal való kapcsolata hosszú külföldi oktatómunkája alatt sem szakadt meg, hazatérése után pedig ismét bekapcsolódott a Meteor Tektonik csoportjának alsó-hegyi zombolyakutatásaiba és a társulati munkákba is. Publikálta többek között speleológiai szakszótárát, líbiai kutatásainak eredményeit és az Alsó-hegyi zombolyatlaszt. Feladatokat vállalt a Társulat elnökségében, a Budapesten megrendezett X. Nemzetközi Speleológiai Kongresszus szervezésében és az MKBT Műsorfüzet szerkesztésében is. A Társulat érdekében hosszú időn át kifejtett kiemelkedő munkájáért a közgyűlés 1996-ban Herman Ottó Éremmel tüntette ki. Itthon végzett tevékenysége mellett több mint 35 évig tagja volt az amerikai barlangászok társulatának, a National Speleological Society-nek.

Halálával nemcsak Társulatunk egyik alapító tagját veszítettük el, de a magyar és nemzetközi barlangkutatók egyik jelentős személyiségét, sokunk évtizedeken át való lelkes kutatótársát és igaz barátját is. Emlékét Társulatunk és a magyar barlangkutatók egész tábora tisztelettel és szeretettel őrzi meg.

Dr. Dénes György

MKBT TÁJÉKOZTATÓ

Megjelenik minden páratlan hónap elején (lapzártá: minden páros hónap 15-én)

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

Tel.: 346-0494, tel./fax: 346-0495. E-mail: mkbt@axelero.hu

Szerkesztő: Fleck Nóra. és Hazslinszky Tamás Felelős kiadó: Börcsök Péter

A tájékoztató számára leadott cikkek, anyagok tartalmáért a szerzőik felelősek.

Floppyn és e-mail-en érkező anyagokat Win 98/Office 2000 ill. Win 95 /6.0 formátumban tudunk fogadni.

PROGRAMOK, RENDEZVÉNYEK

ELŐDÁSOK

Február 11. (szerda) 18 óra

Regős József: A barlangok és a régészet kapcsolata

Az előadást követően az Altamira-barlangi festményekről szóló film 1. részét vetítjük le.

Február 18. (szerda) 18 óra

Az Altamira film 2. része.

Február 25. (szerda) 18 óra

Az Altamira film 3. része.

RÉGÉSZETI TANULMÁNYÚT

Regős József február 18-i előadásához (lásd fent) kapcsolódó szakirányú, önköltséges (2–3 napos) terepbejárást tervezünk **áprilisban** a Bükk hegység ősrégészeti szempontból jelentős barlangjainak megismerésére.

A várható létszám felmérése céljából kérjük, hogy az érdeklődők január folyamán jelezzék részvételi szándékukat a Társulat Titkárságán (telefonon, levélben vagy e-mail-en). Pontos időpontot és részletes programot a Tájékoztató következő számában adunk közre.

Titkárság

KÓRUSTALÁLKOZÓ

Január 16-án pénteken kórustalálkozót tartunk a Gellért-hegyen, Laci bácsi barlangjában. Ekkor kerül sor a Csodabirodalom című barlangkutató zenés színdarab megbeszélésére.

Érdeklődés Kardos László (Marisnál) 06/70-220-5527.

GEO 2004 VII. VILÁGTALÁLKOZÓ – DÉLVIDÉKI TÁJAKON

2004. augusztus 28–szeptember 2.

Helyszín: Szegedi Tudomány Egyetem

Előzetes program:

Aug. 28. regisztráció

Aug. 29–30. délvidéki terepbejáráás

Aug. 31. megnyitó, plenáris ülés a Szegedi Tudomány Egyetemen

Szept. 1. szekcióülések, poszterbemutató

Szept. 2. utókirándulás a Kőrös-Maros Nemzeti Park területén

Részletes felvilágosítás kérhető:

Magyarhoni Földtani Társulat (1027 Budapest, Fő utca 68.)

e-mail: mail.mft@mtesz.hu - Zimmermann Katalin

http://lazarus.elte.hu/hun/hungeo

http://foldtan.hu

HÉVIZES BARLANGOK GENETIKÁJA ÉS KÉPZŐDMÉNYEI

A nemzetközi konferencia részletes programja – egyeztetési nehézségek miatt – csak január első felében áll össze. Ekkor felkerül a Társulat honlapjára (www.barlangu.hu), továbbá megküldjük a Társulat csoportjainak, végül természetesen megjelenik a Tájékoztató következő (március–április) számában.

SZAKMAI TANULMÁNYÚT SZLOVÉNIÁBA

A Társulat f. év **szeptember elején** 4 napos autóbuzsos tanulmányút szervezését tervezi, melynek programján a szlovéniai Karszt legjelentősebb objektumainak (Postojnai-barlangrendszer, Skocjani-barlang, Vilenica-barlang, Predjamai-barlang, Rakov-skocjan, Cirknici-tó, Barlangtani Intézet) megtekintése szerepel. – Szállás sátorban (Szepeleokemping Laze: kb. 5 Euro/fő/éj).

Kérjük, hogy az út iránt érdeklődők február végéig jelezzék részvételi szándékukat a Társulat Titkárságán, hogy a létszám ismeretében meg tudjuk rendelni a megfelelő nagyságú buszt (a busz költsége a résztvevők létszámától függően 8–14 ezer Ft/fő között várható).

Titkárság

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A TÁRSULAT VEZETŐ SZERVEINEK ÜLÉSEI

Elnökségi ülés: 2003. november 5.

- E 17/2003 Elfogadta a Barlangkutatók Szakmai Találkozójáról szóló tájékoztatót.
- E 18/2003 Elfogadta az előző ülés óta eltelt időszakról szóló beszámolót.
- E 19/2003 Elfogadta 8 fő új belépő felvételi kérelmét.

CHOLNOKY JENŐ KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI PÁLYÁZAT

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulattal közösen 2003-ban is meghirdeti az immár hagyományos pályázatot a Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat terhére.

A pályázat célja: a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat keretén belül működő kutatócsoportok, személyek által a karszterületeken ill. barlangokban végzett feltáró és tudományos munka dokumentálásának fellendítése, a dokumentáció színvonalának emelése, a KvVM TvH Barlangtani és Földtani Osztálya által a 13/1998. KTM rendelet szerint vezetett közhiteles barlangnyilvántartás és az ahhoz kapcsolódó adattár fejlesztése érdekében.

Pályázni két kategóriában lehet:

Egyéni kategóriában a Társulat egyénileg és csoportokban tevékenykedő tagjai egyaránt pályázhatnak a karszt- és barlangkutatással kapcsolatos:

- 2002-ben megjelent magyar nyelvű publikációval;

- 2002-ben elhangzott magyar nyelvű előadás teljes anyagával (az előadás helyének, időpontjának és a rendezvény programjának csatolásával);
- 2002-ben készített szakdolgozattal, TDK dolgozattal vagy középiskolai, szakmai tanulmányi versenyre készült dolgozattal;
- saját kutatási eredményeket összefoglaló, még nem publikált tanulmánnyal;
- egyéni bibliográfiai tevékenységgel (szakbibliográfia, időszaki bibliográfia);
- videofilm készítésével.

Csoportos kategóriában a pályázaton kizárólag a Társulat keretében működő csoportok, ill. kutató kollektívák (nem megbízásos munkát végző ad hoc bizottságok, legalább három egyéni kutatóból álló munkacsoportok) vehetnek részt 2002. évi jelentésükkel, ill. zárójelentésükkel.

pályázatok értékelésének szempontjai:

Egyéni pályázatok:

• A témaválasztás újszerűsége	0-10 pont
• A munka alapossága, szakszerűsége	0-30 pont
• Az elért eredmények jelentősége (egyediség, szakmai újdonság, dokumentatív érték, stb.)	0-40 pont
• A megjelenítés színvonala (logikai felépítés, nyelvezet, helyesírás, illusztrációk minősége, stb.)	<u>0-20 pont</u>

Összesen:

100 pont

Csoportos pályázatok:

1) Összefoglalás (az egyes fejezetek tartalmának tömör összegzése)	0-10 pont
2) Feltáró és barlangvédelmi tevékenység (szöveges ismertetés térkép- és fotódokumentációval, műszaki leírás, stb.)	0-25 pont
3) Tudományos tevékenység (karszt- és barlangtani alap kutatás, vizsgálat, megfigyelés, mérés, kísérlet, kutatási módszer és eszközfejlesztés, stb.)	0-25 pont
4) Dokumentációs tevékenység (kataszterezés, részletes térkép- és fotódokumentáció, film, barlangi túra kalauz, útvonal ismertető, bibliográfia, stb.)	0-25 pont
5) Egyéb tevékenység (rendezvények, tanfolyam, publikációk, oktatás, túraszervezés, stb.)	<u>0-15 pont</u>

Összesen:

100 pont

A pályamunkák nem tartalmazhatják a KvVM illetve a nemzeti park igazgatóságok megbízásából végzett tevékenységek eredményeit; a Bíráló Bizottság az ilyen adatokat illetve dokumentumokat tartalmazó pályamunkákat a pályázatból **kizárja**.

A pályázatokat öt főből álló Bíráló Bizottság értékeli, melynek tagjait a MKBT javaslata alapján a Természetvédelmi Hivatal kéri fel.

Az egyéni és csoportos kategóriában egyaránt egy-egy *I., II. és III. díj*, valamint *különdíj(ak)* adható(k). A Bíráló Bizottság a pályázatok értékelését követően fenntartja a jogot a díjak megváltoztatására.

Díj	Egyéni kategória	Csoportos kategória
I.	100 000 Ft	300 000 Ft
II.	70 000 Ft	200 000 Ft
III.	40 000 Ft	100 000 Ft

Különdíjban az a pályázat részesülhet, ami legalább 60 %-os összeteljesítményt (60 pontot), illetve csoport kategóriában a 2., 3., 4. témarészek közül legalább egyben minimum 15 pontot ér el. A Bíráló Bizottság ezen felül pénz- és tárgyjutalmakat, illetve közép- vagy felsőfokú tanintézményben tanuló egyéni pályázó részére ifjúsági díjat is kiadhat. Ezek összegéről és a tárgyjutalmakról a Bíráló Bizottság a pályamunkák ismeretében dönt.

Az eredmény **ünnepélyes kihirdetésére**, a díjak átadására a Társulat 2004. évi Közgyűlésén, áprilisban kerül sor.

A pályázatok beadási határideje (postabélyegző kelte): 2004. március 16.

A pályamunkákat **két** (azonos kivitelű) **példányban** a következő címre kell beküldeni:

Környezetvédelmi Minisztérium Természetvédelmi Hivatal

Jelige: "Cholnoky Karszt- és Barlangkutatói pályázat"

1121. Budapest, Költő u. 21.

A pályázattal kapcsolatban további felvilágosítást ad:

KvVM TvH Barlangtani és Földtani Osztály
Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

tel.: (1) 325-9503, 325-9504
tel.: (1) 346-0494, 346-04

Tisztelt Kutatótársak kedves Barátunk, Támogatónk!

Az 2002. évi személyi jövedelemadó 1 %-ának

Társulatunk részére történő irányításával – közismerten szerény anyagi körülmények között működő – egyesületünk 2003. évben 503 228 Ft támogatáshoz jutott, melyet teljes egészében a tagság informálását szolgáló MKBT Tájékoztató megjelentetésére fordítottuk.

A Társulat vezetése ezúton köszöni meg mindenkinek önzetlen és a törvényi szabályozás folytán anonyim támogatását.

2004-től a Nemzeti Civil Alapprogramról szóló törvény elfogadása új fontos körülményt teremt a civil társadalom állami támogatásában. Garantálja, hogy minden évben az adózók által közvetlenül a civil szervezeteknek felajánlott 1%-kal azonos nagyságú, de legalább a felajánlható összeg felével megegyező forrást biztosít a Nemzeti Civil Alapprogram részére, amelynek keretében Társulatunk is támogatáshoz juthat.

Fentiek ismeretében kérjük, hogy a 2003. évre vonatkozó adóbevallásban is a Társulatot támogassátok az SZJA 1 %-ával, mert mostantól még nagyobb jelentőségű a döntések.

A rendelkező nyilatkozat kitöltéséhez itt adjuk meg a Társulat adószámát.

A kedvezményezett adószáma:

1	9	8	1	5	8	0	2	2	4	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

(A nyilatkozattal kapcsolatos tennivalókat minden adózó az APEH által megküldött adócsomagban meg fogja találni.)

VÁLASSZ MINKET ÉS GYŐZD MEG ERRŐL ISMERŐSEIDET, CSALÁDTAGJAITAT IS !

Köszönettel a Társulat vezetése

FELHÍVÁS A 2004. ÉVI TAGDÍJAK BEFIZETÉSÉRE

Teljes jogú tagdíj: 2000 Ft.

Kedvezményes (diák, nyugd., sorkatona, gyes, gyed., munkanélküli) tagdíj 1500 Ft, továbbá legalább 5000 Ft közhasznú hozzájárulás esetén lehetőség van az adományozó által megnevezett MKBT-tag (kedvezményezett) adott évre szóló tagsági díjának megváltására.

Egyúttal kérjük mindazon tagtársainkat, akik 2003. évi tagdíjukat még nem rendezték, mielőbb tegyék meg. Kívánságra csekket küldünk. Az egyéni és csoporttagok tagdíjbefizetését – hasonlóan az előző évekhez – ezúton is köszönjük!

Titkárság

OSZTRÁK BARLANGI BIZTOSÍTÁS

Társulatunk ez évben is központilag intézi az osztrák barlangi biztosítást (hosszabbítás ill. új belépés). Mivel a 2004-re érvényes díjak az osztrák egyesület január 10-én tartandó közgyűlésén kerülnek meghatározásra, kérjük, hogy az érintettek január 13-ától érdeklődjenek a Társulat Titkárságán. Kérjük továbbá, hogy a telefonon megadott összeget Euroban, valamint a tagsági igazolványt legkésőbb január 23-ig juttassák el a Társulat Titkárságához, mert ezt követően kerül sor a tagsági díjak rendezésére.

Titkárság

BARLANGI KUTATÁSVEZETŐI TANFOLYAM

A tanfolyam 2004. március 24-én indul, a foglalkozások havonta egy alkalommal (szombat–vasárnap) lesznek fél éven át. Vizsga 2004. szeptember végén.

Jelentkezés: 2004. február 29-ig.

Feltétel: barlangi túravezetői végzettség, kutatásban való aktív részvétel, szakmai önéletrajz (kutatási tevékenységről).

Részvételi díj: 20–30 ezer Ft (a jelentkezők létszámától függően).

A felvételtől írásbeli értesítést küldünk.

FELTÁRÁSTECHNIKAI BEMUTATÓ

Meglátásom szerint a kutatásvezetői tanfolyam feltárástechnikai gyakorlatának óraszámja nem elégséges a szükséges ismeretek elsajátításához, ezért akiknek nincs irányú ismeretük, azoknak javaslom a Myotis feltárástechnikai gyakorlaton való részvételt.

Helyszín: Nyugati-Bükk térsége.

Időpontok: 2004. március 6–7., április 3–4., május 1–3.

Szállás a Kopasz-réti kutatóházban. Részvétel önköltséges.

Információ: Lengyel János
30/323-9368

KARSZT ÉS BARLANG

Megkezdjük a Karszt és Barlang 20002/2003. évi összevont számának szerkesztését. Kérjük azokat, aki ebben a számban tanulmányt, beszámolót, hírianyagot stb. kívánnak megjelentetni, juttassák el a kéziratokat (lehetőleg szerkesztés nélkül floppy-n vagy e-mail-en – Win 98/Office 2000 vagy Win 95/6.0 formátumban) 2004. március végéig a Társulat Titkárságára.

Szerkesztőség

BESZÁMOLÓK, JELENTÉSEK, RÖVID CIKKEK

BARLANGKUTATÓK SZAKMAI TALÁLKOZÓJA

A rendezvény 2003. november 7–9. között a debreceni ATOMKI nagyelődőjében került lebonyolításra az ATOMKI és a Debreceni Egyetem társrendezésében. A rendezvényen 104 regisztrált résztvevő vett részt, 33 tudományos előadás hangzott el, 6 videofilm, valamint 4 poszter került bemutatásra.

Az előadások írásos anyagának leadási határideje 2003. karácsonya volt. Kérjük mindazokat, akik eddig a határidőig Dezső Zoltán részére még nem juttatták el anyagukat, mielőbb tegyék azt meg.

Ezúton is köszönjük a rendezvény színvonalas előkészítését és lebonyolítását.

Titkárság

KONFERENCIA TÁJÉKOZTATÓ

Dr. Zámbo László, Társulatunk volt elnöke idén ősszel meghívást kapott az USA-ból, a Karst Waters Institute-től egy vitaindító előadás megtartására a meghívó által támogatott és szervezett nemzetközi "Interdisciplinary Conference on Epikarst" rendezvényre 2003. október 1–4 között, West-Virginiába, a Washington közeli, történelmi nevezetességű Shepardstown városába.

A nagy sikerrel megtartott előadás címe "Hydrological and geochemical characteristics of the epikarst based on field monitoring" volt, amiről az előadó a későbbiekben a konferencia más előadásaival együtt rövid beszámolót ad a Tájékoztatónak.

Dr. Leél-Őssy Szabolcs

bakancs	☒	lámpa	☒
hátizsák	☒	karbidtartály	☒
hálózsák	☒	karbid	☒
sátor	☒	sisak	☒
derékalf	☒	overall	☒
fűző	☒	alöltözés	☒
edények	☒	beütő	☒
polár	☒	maillon	☒
Gore-Tex	☒	karabinerek	☒
tájékoztató	☒	kantár	☒
GPS	☒	Stop-csiga	☒
könyv, térkép	☒	Croll	☒
bivakos bag	☒	Poignée	☒
köteles bag	☒	lépőszár	☒
nítes bag	☒	kötél	☒
kisbag	☒	kötélvédő	☒

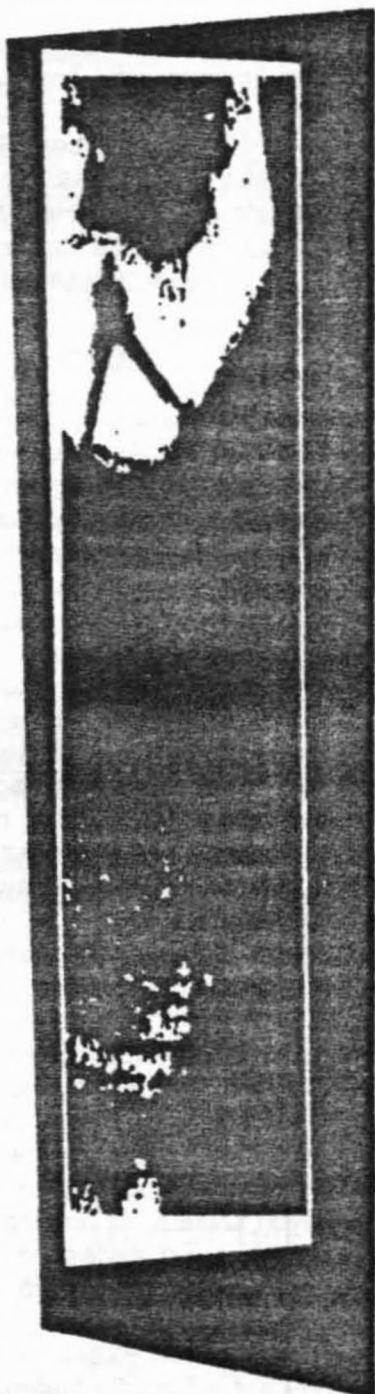

TENGERSZEM-SPORT

a Gortani-expediáló hivatalos támogatója

Budapest, VII. ker.
Dohány u. 29., Rókóczi út 32.
tel.: 322-1606, fax: 342-9551

www.tengerszem.hu

**MKBT-TAGOKNAK
7% KEDVEZMÉNY**

100 ÉVES A TAPOLCAI-TAVASBARLANG

Tapolca város önkormányzata 2003. november 21—23. között péntektől hétfőig tartó rendezvénysorozattal emlékezett a Tapolcai-tavasbarlang felfedezésének 100. évfordulójára. A programban Barlangvilág címmel fotó- és rajzkiállítás nyílt meg a Városi Művelődési Központban. Szombaton az érdeklődők látogatást tehetnek a Tapolcai-tavasbarlangban, vasárnap pedig barlangtúrára került sor a Kórház-barlang nem látogatható részében. Hétfőn „Barlangok rejtélyei” címmel egész napos konferencia keretében 6 előadás hangzott el a barlang múltjáról, a jelenlegi kutatások állásáról és a jövőbeli elképzelésekről.

MONTENEGRÓI EXPEDÍCIÓ, 2003.

Augusztus első hetére szerveződött egy igen ígéretes barlangos megmozdulás a belgrádi ASAK barlangász klub és a Pizolit csoport égisze alatt. Az FTSK (Susztek Andi, Csóka, Frédi) három tagja meghívást kapott Hajnal Ágitól. A kutatandó terület a Szerbiához tartozó Montenegróban lévő Obzir-hegység, amely 1400 m magasságú karsztfennsíkjával nagy reményeket keltett bennünk és a szerbekben is. A legmagasabb csúcs 1869 m. Szép mészköves terület, tele karsztos formákkal.

Szállásunk Slatina faluban volt, az ottani iskolában és annak kertjében.

Megérkezésünkkor épp egy falusi ünnepség kellős közepébe csöppentünk, a helybéli emberek kedvesen fogadtak, de azért tudták, hogy mi is a NATO-hoz tartozunk. Lassan, de biztosan érezhetővé vált, hogy komoly veszély fenyegeti a társaságot, mindenkinek az asztal alá kell innia magát vagy társát. Köblös Csabát az egyik szerb ezüsthátú (volt már sok nagy barlangban, elmúlt 40 éves stb.) kihívta csatára. Szegénynek volt olyan pillanata, mikor azt gondolta, hogy ő fog győzni (egyedül volt ezzel a gondolattal). Aztán egyszer csak, mint a csúnya mesében, Csabika próbált szaladni a latrinára, de egy fránya kerítés útját állta, sebját átdőlt rajta, de legalább elérte a róka lest!

Ezüsthátú barátunk körülnézett aztán, kivel ihatna tovább, belátta, hogy jobban jár, ha a helyiekhez csatlakozik, de itt már nem a kis pohár játszott, hanem a vizespohár. A végeredményt nem érdemes részletezni. Kis triónk egy csöppet kezdte unni az ünnepséget, ezért elindultunk a szemben lévő hegyre, ahol a legmagasabb pont is található. Jó egy órás hegymenet után elénk tárult a fennsík, csodaszép volt. Rohangásztunk a töbrök és beszakadások között, hogy hol nyílik egy barlang, holnap már hozzuk is a kötelet! De sajna, nem volt egy „lukság” sem a szép szálkó mellett lévő nyelőben, sok-sok követ találtunk, talán még huzat is volt benne. Gyorsan elsétáltunk a Tara-kanyon szélére, ez tényleg egy csoda! Azonnal eldöntöttük, hogy ezt megnézzük közelebbről is. Sötétedésben értünk a táborhelyre.

Másnap a csapat, vagy 20 fő, a szerbek vezetésével háromfelé szerveződött. Két terepjárót is hoztak a szerbek, megszolgálták a benzinük árát. Vagy tízen visszamentünk a felfelé úton észlelt gyönyörű nyelőkhöz, 10 km-t kocsikáztunk a makadamon. A nyelőket a Baradla bejáratához lehetne hasonlítani leginkább, egy törésvonal mentén húzódtak szépen sorban, mondtuk is felfelé menet: „ha itt nincs barlang, akkor sehol”. Hát eléggé ledöbbsentünk, amikor a nyelők mind el voltak tömődve, és még a környék szikláiban sem volt jelentős barlangkezdemény. Mentünk faluról falura, közben a szerb fiú kérdezte a pásztorokat, hogy hol tudnak barlangot. Mutogattak egyet, persze az egyik falu dögkútját. Végre megvan, szép zsomboly bejárat!

Első barlangunkra rávetettük magunkat, csak úgy köröztek a csókák a Csóka feje felett, amikor elkezdte a beszerelést. Motoros fúrógépe nagy zsvajt keltett. Jött egy rendesen öreg bácsi, közölte velünk, hogy ebben a barlangban még nem járt senki. Max. 25 m ereszkedés után meanderbe ment át a járat, és utána törmelékben végződött. Egy kissé szomorkásan tértünk vissza a táborba. Esténként igen kellemes tábor-tűz melletti megbeszélések folytak. Itt derült ki, hogy a másik csapatnak egy szép nagy zomboly beszerelése jutott, S3-as, a pásztorok **Jama Golovravica** néven emlegették. Sajnos az a hír, miszerint előttünk nem járt a környéken barlangász csapat nem volt igaz, ők adták az S1, 2, 3 stb. jelzéseket. Kis Moha szerelte a Lukina méretű (Vecsemnél jóval jelentősebb) „lukságot”, de a fúrógépe nem vitte a kőzetet. Másnap újra megy, folytatja tovább, a többiek a fiók nevezetű hópárkányon dekkolnak jobb híján, ha kell, segítenek.

Másnap két csapatra oszlunk, a szerbeknek mutattak barlangokat a helyi erők, azokat nézzük meg, a tábor feletti hegyen. Első zomboly-bejáratunk a Tara-kanyon leszakadásától 10 percre található. A másik közvetlen a leszakadásból nyílik, ez a kisebb, a Taknyászok (Tegzes I, II) mennek próbálgatni szerencséjüket először. Két fúrás, egy ereszkedés és utána hóval teltett aljfenék, sajna. A barlang neve: **Snijeznica**. Gyerünk a másikba, a neve: **Brezdana u Suvoj loki**. Sokkal ígéretesebb bejárat, ideális minden szempontból. Egy nitt a lejtő tetejére, egy TK, pár méter séta, utána szép kis kerek akna, egy nittfúrás, azzal le is csúsztam az aljára az aknának. Két irányba ment a járat, lefelé és oldalra egy vízszintes, cseppköves, elszűkülő ág. Megvártam a Csókát, még egy nitt, pár méter után nagyméretű terem, szép díszítéssel, alján törmelék, nem is kevés. Sajnos nem megy tovább, kötömbök zárják el a folytatást, közöttük szarvas és más egyéb csontvázak, agancsok. Másik oldalon a teremben felfedezek egy fólia-darabot, kiábrándító, már azt hittük, hogy..., de sajna voltak már előttünk, csak nem nitteltek.

Egy jó szűkület után folytatódik a barlang, a fiatalság még bontogat egyet, ráérünk erre is. Este találkozás a többiekkel, na mi van a nagy zombollyal? A fúrógép megadta magát, ezért nem igazán tudtak tovább nyomulni. Következő nap a Kis Mohával megyünk a bosnyák határhoz, itt nyílik a reményünk. A határ pár méterre van a zombolytól, nekünk nincs kedvünk fiókban ülni, jobb a napon várakozni. Ezért inkább hozzuk magunkkal a voki-tokinkat. Megbeszélésünk szerint, ha nincs vétel, akkor indulunk utána, a zomboly rendesen veszélyes, egy ledobott kő végigeshet az egész beszerelt aknán. Kis Moha mindig jelentkezik: hány méter mélyen van jelenleg, utolsó jelentése: megérkezett a beszerelés folytatásához. Kint halljuk, hogy felbög a motor, zene fülünknek. Letelt a megbeszélés idő, Csóka indul a lyukba. Andi rájön, hogy a sátonnál maradt a sisakja, odaadom az enyémet, ő is lemegy. Csóka tovább viszi a voki-tokit, így lejjebb tud kommunikálni a Kis Mohával. A barlangnak vége van, nagy dágvány az alja, van egy-két oldalakna útközben. Én kint várok, megnézem magamnak a bosnyák földeken lévő számócákat. Végre meghallom a mászók zörgését, jönnek sorban. Még van időnk a terepjáró megérkezéséig, gyorsan leugrom a -180 m körüli egytagú aknába oldalablakot figyelni. Van belőle rendesen, de általában visszakanyarodik a főaknába lejjebb. Az aljától számítva 15–20 méterre szép méretes akna kezdődik, dobálom a köveket és hallgatom az eredményt. Igen, ez nem tócsával végződik, mint a főakna, és még lejjebb is megy valamennyit. Felfelé mászva lesek, mint a moziban, hát itt ilyen is van: különösen nagy méretű aknák, szépen egymásba csatlakoznak. Lehet, hogy megy tovább, a többiek is bizakodnak. Másnap Csóka és Taknyász I. átmásznak az új aknába, de csak 10 méterrel megy lejjebb az alja. Ké-

sőbb Fruzsina és Ági feltérképezik a barlangot, Suntoval és Hilti lézeressel (a következő számban lesznek a térképek). Mi elmegyünk egy újabb nagyobb „luksághoz”, az ezüsthátú találta az erdőben, sajnos ezen is van jelzés, S4-es, a pásztorok **Jametina**-nak hívják. Ide megyünk a másik Taknyásszal, és még sok leánnyal. A bejárata tele van dobálva nagy fenyőfákkal, és az egyik oldalon a kötömböket csak a föld tartja össze. Nem áll szándékomban aláereszkedni a felsorolt tárgyak alá. Elkezdjük a pucolást, óriási anyagmennyiséget küld le a Taknyászunk, látszik, hogy a Mecsekbe nem csak sétálni járnak. De az 5–7 méteres brutális fatörzsekkel nem bír egyedül, segítsek, csípem ezt a melót. Együttes erővel teljesen kitakarítottuk a bejáratot. Megyek lefelé, egy régi nitt 5 méter környékén, jó helyen (többet nem láttam). Lejjebb beverem az első nittet, érzem, hogy alattam nem húsz méter van, folyamatosan a fúrógépre gondolok, jól jönne most! A nitt az utolsó ütésnél megrepeszti a kőzetet, ennek annyi. Elmegy a kedvem mindentől, holnap úgy sincs más program, visszajövünk a géppel. Vissza a táborba.

A többiek kisebb lyukakat néztek a másik faluból kiindulva, sajnos eközben egy baleset is történt. Anikóra ráesett egy kő, felsértette az arcbőrét, össze kell varrni. Még szerencse, hogy az egyik terepjárós fogorvos szakszerűen ellátta a sebet. Ilyen távoli helyen jobban oda kell figyelni az elsősegély felszerelésre. Újra a S4-es bejáratában vagyunk, a többiek a Tara-kanyon szélére mentek kirándulni. Viszem a fúrógépet, használom rendszeren, voki-tokin beszélek a fentiekkel.

Több helyen tisztítom a párkányokat, a kövektől és a fáktól. Gyönyörű kör alakú aknában vagyok, látom végre az alját, remélem elég lesz a kötelem, pont elég. Egy álfenéken állok, nitt már nincsen, a többiekkel nem tudok beszélni. Dobálom a követ, hát ez bizony 3–4 másodpercet zuhan és utána még lejtőn megy tovább. Ez a tuti, itt a nagy barlang! Még befúrok egy-két nittet, otthagynom ami kell, indulok felfelé. Végre van térerő, na figyeljetek, itt a barlang, a kötelem elfogyott, megyek ki, jöhet két új ember.

Andi és Csóka visszafutnak a táborba még kötélért, a Taknyászok készülődnek a leszálláshoz. Jönnek a Csókák a kötéllel, de sajnos a Taknyászok is a rossz hírrrel. A barlang még ment 40 métert, törmelék az alja és kész. Hát ez ciki, kicsit gyorsan számoltam.

Azért a barlang nagyon szép, nem kell bele overall sem, -80 méterről még lehet látni a bejáratát. Újra jön a térképező duó, dolgoznak rendszeren. Este jön az SMS, a többi FTSK-s lejutott a Berger alá biva nélkül, a franciákkal egy barlangtakarító tábor keretében.

Az utolsó teljes nap is eljött, a Tara-kanyont még nem láttuk, irány az alja! Meg is találjuk az utat, 900 métert ereszkedünk le, ez még megy, de fel is kell majd jönni. Megérte! Szálkőben nyomul a folyó, 6–7 méteres víz alá gyönyörűen le lehet látni. 30–40 méterenként siklók iszkolnak be a vízbe, ahogy sétálunk a parton. Majd hülyét kapunk tőlük, iszonyú hosszúak. A víz hihetetlen hideg, de azért végre fürdünk egyet. Nem értjük a többieket, hogy hagyhatták ki ezt a látnivalót. A felfelé úton megszenvedünk, a nap sajnos végig kíséri utunkat. A többiek kiszereleik a zombolyokat és kirándulnak egy utolsó.

Másnap indulunk haza, nagy eredmény nélkül. Az időmilliomosok még lemennek a Kotori-öbölben lévő másik magyar táborba, jópáran indulunk haza. Búcsúzunk a szerbektől, nagyon rendesek voltak velünk. A két nagy zomboly azért nem volt rossz, megadta a felfedezés élményét a csapatnak (egy kicsit). A Tara-kanyont min-

denkinek meg kell nézni, van lehetőség hajóval és egyéb lélekvesztővel végigevezni az egyik legnagyobb kanyonon.

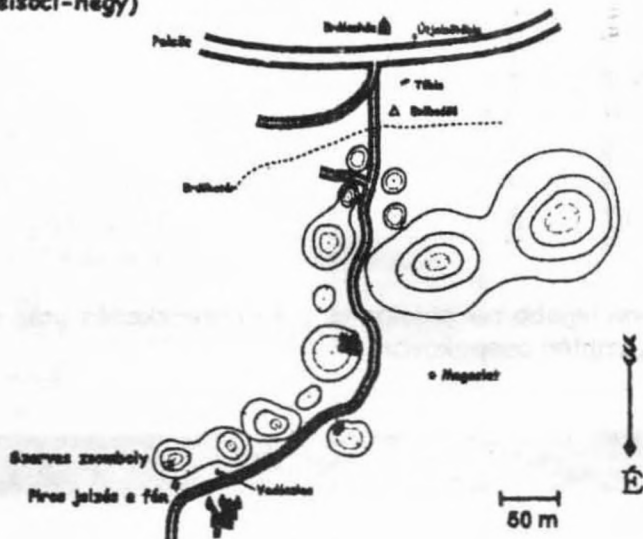
Zsólyomi Zsolt (Frédi)

BEJÁRÁSI ÚTMUTATÓ A SZARVAS-ZSOMBOLYHOZ (PELSŐCI-HEGY)

Megközelítése

Pelsőcön az 50-es számú útról a vasútállomás felé lekanyarodva, a vasúti síneken áthajtva (követni a síneket), majd éles bal-kanyar után elindulunk a hegyre. Jó minőségű murvás út. A hegytetőn 0,5—1 km-t autózva erdészházhoz jutunk (még a Vad-

Szarvas-zsomboly felszíni megközelítése (Pelsőci-hegy)

disznós-zsomboly előtt) ill. közvetlenül az út mellett turista-útjelző tábla. Itt leparkolva gyalog indulunk tovább. Az erdészházzal szemben az út jobb oldalán földút indul, a nagy rét szélén továbbhaladva elmegyünk az esőbeálló mellett (jó bivakhely akár 20 embernek is!) az erdőbe. Töbröket kerülgetve 500—1000 m-re bal oldalon fenyves, jobb oldalon rozoga, régi vadászház, piros jelzés a fán. Itt lemenve a kettős töbröbe, kerítéssel körbekerítve találjuk a Szarvas-zsombolyt.

Bejárása

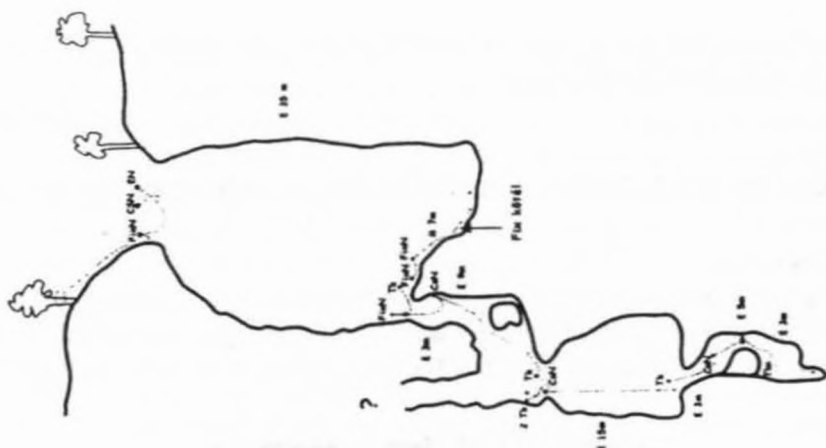
A barlangot két oldalról kezdhethetjük beszerezni, kényelmesebb, ha a kerítéstől balra, a táblák felől indítjuk a kötelet egy fáról. Beereszkedve az első nittig, onnan kényelmesebb az akna tetején lévő két nittet beszerezni (csn, en), majd 35 m-t ereszkedhetünk faltól távol az első akna aljáig. Innen cseppkölefyáson felmászva 7 m-t (fix kötél volt benn) indul a következő akna. Bal oldali falon cseppkölefyáson Tk, majd az akna felett fix nitt. 3 m múlva sima kötábla közepén csn, majd 8—9 m-t ereszkedve a következő akna beszállásához érkezünk. Az akna tetején jobbra átraverzálunk, segítségnek az állócseppkővet beköthetjük, a lekopott kövek felett a cseppkövek között 2 Tk, majd 1 m-rel lejjebb csn (rossz helyen). Innen 15 m ereszkedés újabb tágas terembe. Alján indul az utolsó sáros akna. A mozdonyyszerű csepp-

Szarvas zomboly (-75m)

50m kötél: 4 OK
2 NF

40m kötél: 4 heveder
6 OK
2 NF

20m kötél: 3 heveder
4 OK
1 NF

kövön Tk, 3 m-rel lejjebb bal oldalon csn. 4 m ereszkedés után elhúzás cseppkövön, majd lejjebb Tk szintén cseppkövön.

Hajnal Ágnes

HÍRER, HIRDETÉSEK

ENNYI VOLT!

Köszönöm mindazoknak, akik 1967 óta tartó barlangász-pályámon segítettek (vagy hátráltattak)! Köszönöm azoknak is, akik tevékenységemről nem vettek tudomást – akár véletlenül, akár szándékosan tették ezt!

Mindenkinek további JÓ SZERENCSET kívánva búcsúzik

Kraus Sándor

ROZSDAMENTES TARTÁLY!

a jól bevált, nyílt és zárt rendszer egyben 17 400 Ft (áfás)

Repetto karabiner, OK alu, 23 KN, csavaros: 1700 Ft

Maillonok több méretben, D alakú, ovál 500—1400 Ft

Érdeklődni: Zsolyomi Zsolt (Frédi) 06-30-9748-575

A SPELEO JUNIOR SPORTBOLT 2004. ÉVI ÁRLISTÁJA

Overall (5 féle anyagtypusból igények szerint)	8 300-tól 12 500 Ft-ig
Polár aláöltözés (műnyúl)	6 500 Ft
Angol Y-szíjjas sisak	2 500 Ft
Slószos bag	1 300 Ft
Barlangi bag zsákok (600 gr-os kamion ponyvából)	2 500 Ft-tól
Tépőzárás kötélvédő (kamion ponyvából)	500 Ft
Gumicsizma minden méretben	2 800 Ft-tól
Pamut aláöltözés (műnyúl póló anyagból)	5 800 Ft
Önfeszítő deréköv (heveder + fémcsat)	1 000 Ft
Dúr aluminium csatok 3–4–5 cm-es hevederhez	600 Ft-tól
Pehely hálózás (komfort fokozat kb. -20 °C)	29 700 Ft
Pehelykabát (500 gr töltőszúly)	25 000 Ft
Polarkabát (200-as polar, 1–2 rétegű)	5 300 Ft-tól
Esőkabát (svéd F.O.V. márkájú lélegző anyagból)	16.400 Ft
3 LED-es izzó elektromos fejlámpákba	1 800 Ft
Sisakra rögzíthető laposelem tartó	600 Ft
12 LED-es fejlámpa (34 órás üzemi idő, akkumulátorral, töltővel, tokkal)	24 900 Ft
Fénycsőves + tartalék 6 LED-es világítással ellátott fejlámpa (tartozékokkal)	27 200 Ft
Olasz rozsdamentes csavarbiztosításos OK acél karabiner (20 KN)	1 500 Ft
Különböző típusú elemes fejlámpák	3 000 Ft-tól
Drótkötélhágcsó	1 500 Ft/m
Hátizsákok	6 000 Ft-tól
Lábszárvédő (FOV lélegző anyagból)	4 000 Ft
Ipari alpin munkaoverall	9 200 Ft
Vászonbetétes, csúszásmentes gumikesztyű (női méretben is!)	800 Ft
Zártrendszerű gázfejlesztő tartály (kór. acél ház, csapos rendszerű vízadagolóval, egy töltéssel kb. 8–10 órás üzemi idő)	14 000 Ft
14 literes kétlyukú réz dűzni, Petzl kompatibilis	600 Ft

Címünk: 1095 Budapest, Mester u. 41/A

Telefon: 06-1/216-1734

Mobil: 06-20/367-6964, 06-20/373-9418

E-mail cím: kocsis.andras@freestart.hu

Minden kedves barlangkutató sporttársnak eredményes, boldog új évet kíván

Kocsis András

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

NYOMTATVÁNY